

Anonymiseret version

Oversættelse

C-637/19 - 1

Sag C-637/19

Anmodning om præjudiciel afgørelse

Dato for indlevering:

27. august 2019

Forelæggende ret:

Svea hovrätt – Patent- och marknadsöverdomstolen (Sverige)

Afgørelse af:

20. august 2019

Appellant:

BY

Appelindstævnte:

CX

[Udelades]

Den forelæggende ret

[Udelades] Svea hovrätt, Patent- och marknadsöverdomstolen, [udelades]

[Udelades] Stockholm, Sverige

[Udelades]

Parterne i hovedsagen

[Udelades] Appellant: BY

Appelindstævnte: CX

[Udelades]

Genstand: Krænkelser af ophavsret m.m.

[Udelades]

Hovedsagens genstand og relevante omstændigheder

3. Sagens parter er to privatpersoner, som har hvert sit websted. Den foreliggende sag har sit udgangspunkt i, at CX i en anden tvist mellem parterne som led i bevisførelsen i den sag har sendt en kopi af en tekstsider med et fotografi fra BY's websted til den almindelige domstol, der behandlede den sag. BY har i den foreliggende sag gjort gældende, at han har ophavsret til fotografiet, og har krævet erstatning fra CX [**org. s. 1**] for det første for krænkelse af ophavsretten og for det andet for krænkelse af den særlige beskyttelse af fotografier. Det er uomtvistet mellem sagens parter, at CX har handlet således, som BY har gjort gældende. CX har imidlertid bestridt, at der foreligger erstatningsansvar.
4. Førsteinstansen, Patent- og marknadsdomstolen (domstol i første instans i patent- og varemærkeretlige sager, herefter »PMD«), fandt, fotografiet var beskyttet i henhold til en med ophavsretten beslægtet rettighed, nemlig den særlige beskyttelse af fotografier. PMD fastslog, at fordi fotografiet var blevet fremlagt for domstolen, kunne hvem som helst anmode om at få adgang til det på grundlag af de bestemmelser, som i henhold til den svenske grundlov gælder om aktindsigt i dokumenter. I henhold til domstolen havde CX dermed spredt fotografiet til almenheden som omhandlet i upphovsrättslagens (ophavsrettighedslovens) forstand. PMD fandt imidlertid ikke, at det var godtgjort, at BY havde lidt skade. Sagsøgers påstand blev derfor ikke taget til følge.
5. BY har iværksat appel af dommen for Patent- og marknadsöverdomstolen (appeldomstol i patent- og varemærkeretlige sager, herefter »PMÖD«) og nedlagt påstand om, at der gives medhold i hans søgsmål. CX har nedlagt påstand om, at appellen skal forkastes.
6. PMÖD skal bl.a. tage stilling til, om det udgør en ophavsretligt set ulovlig råden i form af spredning eller overføring til almenheden, hvis en kopi af det pågældende fotografi indleveres til en domstol, og særligt om en domstol kan anses for at udgøre almenheden. Parterne har for PMÖD præciseret, at det pågældende fotografi blev indleveret til den almindelige domstol i form af en elektronisk kopi fremsendt ved e-mail. Hvis PMÖD skulle nå den konklusion, at indgivelsen skal betragtes som en overføring til almenheden, rejser dette spørgsmålet om, hvorvidt nationale bestemmelser om begrænsning af ophavsretten af hensyn til retsplejemæssige interesser er tilladt, jf. artikel 5, stk. 3, litra e), i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationsområdet (herefter »infosoc-direktivet«). PMÖD's spørgsmål til EU-Domstolen vedrører imidlertid ikke [**org. s. 2**] denne begrænsning af ophavsretten.

Relevante bestemmelser i national ret og relevante nationale domstolsafgørelser

7. De relevante svenske bestemmelser findes i § 2 og § 49a i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (lov (1960:729) om ophavsret til litterære og kunstneriske værker, herefter »ophavsretsloven«). Disse bestemmelser har følgende ordlyd:

§ 2

»Ophavsretten medfører, med de i denne lov angivne indskrænkninger, eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden i oprindelig eller ændret skikkelse, i oversættelse, omarbejdelse i anden litteratur- eller kunstart eller i anden teknik.

Som eksemplarfremstilling anses enhver direkte eller indirekte, midlertidig eller permanent eksemplarfremstilling på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form, og uanset om den sker helt eller delvist.

Værket gøres tilgængeligt for almenheden i følgende tilfælde:

1. Når værket overføres til almenheden. Dette sker, når værket ved trådbunden eller trådløs overføring fra et andet sted end der, hvor almenheden har adgang til værket, stilles til rådighed for almenheden. Overføring til almenheden omfatter overføring, som sker på en sådan måde, at almenheden får adgang til værket på et individuelt valgt sted og tidspunkt.

[...]

4. Når eksemplarer af værket udbydes til salg, udlejning eller udlån eller på anden måde spredes til almenheden.

Med offentlig overføring til almenheden og fremførelse sidestilles **[org. s. 3]** overførsler og fremførelser som erhvervsmæssigt foretages til eller inden for en større lukket gruppe.«

§ 49a

»Den, som fremstiller et fotografisk billede, har eneret til at fremstille eksemplarer af billedet og gøre det tilgængeligt for almenheden. Denne ret gælder uanset om billederne anvendes i oprindelig eller ændret skikkelse og uanset hvilken teknik, der benyttes.«

8. Det fremgår endvidere af den svenske grundlov, at alle skal have ret til at aktindsigt i offentlige dokumenter med henblik på at fremme en fri meningsudveksling (Tryckfrihetsförordningens (pressefrihedsforordningens) kapitel 2, § 1). På samme grundlag følger det, at dokumenter, der indgives til en domstol, udgør offentlige dokumenter, uanset i hvilken form og på hvilken måde, de indgives. Bestemmelsen indebærer, at hvem som helst kan få udleveret et dokument, som er blevet indgivet til en domstol. Der findes dog undtagelser fra denne hovedregel for oplysninger, som er omfattet af fortrolighedskrav. Som

hovedregel gælder aktindsigten også for dokumenter, som er omfattet af ophavsret eller beslægtede rettigheder.

9. Patent- og marknadsöverdomstolen har i en tidligere sag fastslået, at indgivelse af en ophavsretligt beskyttet tekst ved e-mail til en national domstol i forbindelse med en retssag ikke udgjorde en overføring til almenheden som omhandlet i upphovsrättslagens § 2, stk. 3, nr. 1. Domstolen konstaterede først, at indgivelsen udgjorde en overføring og redegjorde derefter for, at EU-Domstolen i dom af 31. maj 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, præmis 41, havde udtalt, at udtrykket begrebet almenhed angiver et ubestemt antal potentielle modtagere og desuden indebærer, at der er tale om et betydeligt antal personer. Domstolen fastslog derefter, at en overføring af værket til domstolen ikke kunne anses for at udgøre en overføring til almenheden. At der i henhold til svensk ret findes en vidtgående ret til aktindsigt i offentlige dokumenter ved domstolene, havde ifølge domstolen ingen betydning i denne [org. s. 4] sammenhæng. [Udelades]
10. Samme domstol har i en anden sag fastslået, at indgivelse af en papirudgave af et fotografi, som var ophavsretligt beskyttet som fotografi, jf. ophavsretsloven, til en domstol i forbindelse med en retssag udgjorde en ulovlig spredning til almenheden som omhandlet i ophavsretslovens § 2, stk. 3, nr. 4. Domstolen henviste i den sag til EU-Domstolens dom af 13. maj 2015, Dimensione, C-516/13, EU:C:2015:315, præmis 25 med de deri nævnte henvisninger til yderligere retspraksis). Domstolen konstaterede, at det fremgik af Dimensionedommen, at udtrykket spredning som omhandlet i infosoc-direktivet skal fortolkes således, at det er tilstrækkeligt, at et fysisk eksemplar er blevet overdraget til i det mindste en person fra almenheden. Hvad angår udtrykket almenheden bemærkede domstolen, at dette udtryk ikke var defineret i infosoc-direktivet, men den drog efter en sammenligning af forskellige sprogversioner den konklusion, at begrebet almenheden i hvert fald indebar en tydelig grænsedragning i forhold til private forhold. Patent- og marknadsöverdomstolen konstaterede, at den domstol til hvilken fotografiet var blevet indgivet, ikke var en del af den indgivende parts private gruppe, og heller ikke kunne anses for alene at være et mellemkommende led i en distributionskæde, eftersom den uanset dens pligt til at udlevere kopier af dokumenterne ikke kunne forventes at skulle afstå de fysiske eksemplarer, som den havde modtaget. Patent- og marknadsöverdomstolens konklusion i det søgsmål var derfor, at den pågældende person spredte et eksemplar af fotografiet til almenheden ved at indgive det til en domstol. [Udelades]

Relevante EU-retlige forskrifter

11. Infosoc-direktivets artikel 3, stk. 1, (se ovenfor) har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde [org. s. 5] trådbunden eller trådløs overføring til almenheden af deres værker, herunder tilrådighedsstillelse af deres værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt valgt sted og tidspunkt.«

Infosoc-direktivets artikel 4, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne tillægger ophavsmænd eneret til at tillade eller forbyde enhver form for spredning til almenheden ved salg eller på anden måde af deres originalværker eller eksemplarer heraf.«

Nødvendigheden af en præjudiciel afgørelse

12. Bestemmelserne i ophavsretslovens § 2, stk. 3, nr. 1 og 4, fik deres nuværende udformning i forbindelse med gennemførelsen af infosoc-direktivet. Nr. 1 og nr. 4 svarer til henholdsvis artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i direktivet. Patent- og marknadsöverdomstolen valgte derfor ved sin prøvelse at fortolke de relevante svenske bestemmelser i lyset af de tilsvarende bestemmelser i EU-retten. Der er imidlertid efter Patent- og marknadsöverdomstolens opfattelse usikkerhed om, hvorledes begrebet overføring til almenheden henholdsvis spredning til almenheden skal fortolkes i henhold til EU-retten, når der er tale om indgivelse af ophavsretligt beskyttede værker til en domstol. Usikkerheden vedrører, om en domstol skal anses som almenheden i den betydning, som udtrykket gives i infosoc-direktivet, og et særskilt spørgsmål er, om udtrykket almenheden skal tillægges samme indhold, uanset om der er tale om en overføring eller en spredning. EU-Domstolens praksis giver ikke svar på dette spørgsmål.
13. Udtrykket almenhed er ikke defineret i infosoc-direktivet eller i nogen anden sekundær retsakt. EU-Domstolen har imidlertid udtalt, at der for at vurdere, om der foreligger en »overføring til offentligheden«, skal tages hensyn til flere supplerende kriterier, som ikke er selvstændige, men indbyrdes forbundne i forhold til hinanden. [Org. s. 6] Disse kriterier skal følgelig anvendes såvel individuelt som i forhold til deres samspil med hinanden, eftersom de i forskellige konkrete situationer kan være til stede i stærkt varierende omfang. Begrebet »kommunikation til offentligheden« skal i henhold til Domstolen derfor fortolkes bredt. Domstolen har endvidere allerede udtalt, at begrebet »overføring til almenheden« omfatter to kumulative kriterier, nemlig en »overføring« af et værk og overførelsen heraf til en »almenhed« (Reha Training-dommen, præmis 35-37 og de deri nævnte henvisninger).
14. For så vidt angår den anden kumulative betingelse, nemlig udtrykket almenheden, har EU-Domstolen udtalt, at udtrykket angiver et ubestemt antal potentielle modtagere og desuden indebærer et betydeligt antal personer. Domstolen har for så vidt hvad angår den omstændighed, at offentligheden er af en »ubestemt« karakter, fremhævet at det drejer sig om at gøre et værk tilgængeligt på enhver hensigtsmæssig måde i forhold til alle, dvs. ikke begrænset til særlige medlemmer af en privat gruppe (jf. Reha Training-dommen, præmis 41 og 42 og de deri nævnte henvisninger).
15. Det følger endvidere af EU-Domstolens praksis, at begrebet spredning som omhandlet i infosoc-direktivets artikel 4, stk. 1, skal undergives en selvstændig EU-retlig fortolkning, der ikke kan afhænge af den lov, der finder anvendelse på

de transaktioner, i forbindelse med hvilke der finder spredning sted, og at begrebet spredning til almenheden som omhandlet i artikel 4, stk. 1, skal forstås på samme måde som udtrykket »gøres tilgængelige for almenheden gennem salg« i artikel 6, stk. 1, i WIPO's traktat om ophavsret (WCT) (jf. Dimensione-dommen, præmis 25 og de deri nævnte henvisninger). Det fremgår af afgørelsen, at det, for at der kan være tale om spredning til almenheden, er tilstrækkeligt, at det ophavsretligt beskyttede værk er blevet overdraget til en person, som er en del af almenheden. EU-Domstolen har imidlertid i denne forbindelse hverken udtalt sig om indholdet af udtrykket almenheden eller henvist til sine tidligere udtalelser om almenheden i spørgsmål vedrørende begrebet overføring til almenheden. Selv om EU-Domstolen har udtalt, at det er tilstrækkeligt, at [org. s. 7] værket overdrages til en person, som er en del af almenheden, er spørgsmålet om, hvorvidt almenheden i denne sammenhæng skal fortolkes på samme måde, som EU-Domstolen har fastslået i sager om overføring til almenheden, dvs. om begrebet skal gives en ensartet fortolkning inden for rammerne af infosoc-direktivet, stadig åbent.

16. Ud over de ovennævnte retssager har EU-Domstolen endvidere haft lejlighed til at udtale sig om fortolkningen af udtrykket »overføring til almenheden« i flere andre sammenhænge, bl.a. (i) radio- og TV-modtagere i pubber, hoteller, kuranstalter og rehabiliteringscentre, (ii) via links på websteder til såkaldt livestreaming af TV-udsendelser og (iii) via TV-selskabers udsendelser af TV-signaler til bestemte distributører (jf. dom af 7.12.2006, SGAE, C-306/05, EU:C:2006:764, præmis 42 og 47, af 4.10.2011, Football Association Premier League m.fl., C-403/08 og C-429/08, EU:C:2011:631, præmis 196, af 27.2.2014, af 19.11.2015, SBS Belgium, C-325/14, EU:C:2015:764, præmis 20-23, 33 og 34, og af 8.9.2016, GS Media, C-160/15, EU:C:2016:644, præmis 29-55). EU-Domstolen har også haft lejlighed til at give yderligere fortolkning af begrebet spredning til almenheden i en dom afsagt i 2018 (jf. dom af 19.12.2018, Imran Syed, C-572/17, EU:C:2018:1033).
17. Men EU-Domstolen har ikke udtalt sig om fortolkningen af begrebet overføring til almenheden som omhandlet i infosoc-direktivets artikel 3, stk. 1, henholdsvis artikel 4, stk. 1, i en sammenhæng som den, der foreligger i den nationale retssag, dvs. når et ophavsretligt beskyttet værk indgives til en domstol. EU-Domstolen har som allerede nævnt heller ikke udtalt sig vedrørende spørgsmålet om, hvorvidt udtrykket almenheden skal tillægges samme betydning i de to nævnte typer af overføring. Dette spørgsmål er særlig relevant i et søgsmål som det ved Patent- och marknadsöverdomstolen verserende, hvor domstolen skal bedømme, om der er tale om en spredning til almenheden eller en overføring til almenheden, når et dokument indgives til en domstol, og indgivelsen har samme virkning og opfylder samme formål uanset, om det sker ved en papirudgave eller som en fil, der er vedhæftet en e-mail. [Org. s. 8]
18. En del af usikkerheden vedrører ifølge Patent- och marknadsöverdomstolen, hvorledes EU-Domstolens udtalelse i Reha Training-dommen om, at almenheden er af »ubestemt« karakter skal forstås, når der er tale om en domstol (jf. dommens præmis 42). Ifølge Patent- och marknadsöverdomstolen kan hverken domstolen eller dens personale anses for at være alle, men de kan heller ikke anses for at

tilhøre en privat gruppe. Dertil kommer, at antallet af personer, som i forbindelse med overføringen har adgang til værket, ganske vist er begrænset til de ansatte ved domstolen, men antallet kan variere og er som udgangspunkt et betydeligt antal personer. Det følger derudover af svensk ret, at alle som hovedregel har ret til aktindsigt i et dokument, der er indgivet til en domstol.

19. Patent- og marknadsöverdomstolen (øverste domstol i patent- og varemærkeretlige sager) har for at kunne træffe afgørelse i sagen derfor brug for svar på de følgende spørgsmål.

Anmodning om præjudiciel afgørelse

20. 1. Skal udtrykket »almenheden« som omhandlet i artikel 3, stk. 1, og artikel 4, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/29/EF af 22. maj 2001 om harmonisering af visse aspekter af ophavsret og beslægtede rettigheder i informationssamfundet anses for at have den samme betydning?
2. Hvis spørgsmål 1 besvares bekræftende, skal en domstol så anses som almenheden som omhandlet i disse artikler?
3. Hvis spørgsmål 1 besvares benægtende, a) skal en domstol så anses som almenheden, hvis nogen overfører et ophavsretligt beskyttet værk til domstolen? b) Skal en domstol anses som almenheden, hvis nogen spreder et ophavsretligt beskyttet værk til domstolen?
4. Har det nogen betydning for bedømmelsen af, hvorvidt indgivelsen af et ophavsretligt beskyttet værk til en domstol udgør en overføring eller spredning [org. s. 9] til almenheden, at der i national ret findes regler om aktindsigt, som indebærer, at dokumenter, der indgives til en domstol, som udgangspunkt, med mindre de er omfattet af fortrolighed, er tilgængelige for enhver, som anmoder om dem?

[Udelades]